مشاهدات تجربی از افزایش مصرف مواد مخدر از سوی افراد تحت درمان در دوره کرونا حکایت دارد

درمانگران اعتیاد معتقدند باور غلط مبتلا نشدن معتادان به کرونا بر نوع و میزان مصرف مواد مخدر تاثیر داشته است

ماهیگیری مافیا از آب گل‌آلود کرونا

مریم خباز

جامعه

مافیای مواد مخدر خیلی سعی کرد از آب گل‌آلود کرونا، ماهی‌های درشت صید کند. مافیا چو انداخته بود هر که مواد مخدر مصرف کند مصون می‌ماند و کرونا سر وقتش نمی‌آید. حتی دهان به دهان چرخانده بود مصرف‌کننده‌ها حتی اگر به ویروس آلوده شوند نیز شکل خفیف‌تر آن را تجربه می‌کنند که این حرف‌های امیدبخش در بحبوحه همه‌گیری جهانی که لااقل دست علم از یافتن راه چاره کوتاه بود، می‌توانست برای عده‌ای دلگرم‌کننده باشد.

کسانی که تبلیغات مافیای مواد مخدر رویشان اثر کرد حالا همان‌هایی هستند که بازار مصرف مواد مخدر و بازار درمان اعتیاد را دچار تکانه‌هایی کرده‌اند و حتی لرزش‌هایی در بازار فروش و مصرف داروهای درمان اعتیاد به وجود آورده‌اند. تا بوده همین بوده، حوزه اعتیاد از هر اتفاقی اثر می‌پذیرد و بر سایر اتفاق‌ها اثر می‌گذارد. معتادان با این که پیش چشم عده‌ای به حساب نمی‌آیند اما حساب و کتاب‌های دقیق خود را دارند و کله گنده‌های تولید و فروش مواد مخدر نیز زیرپوستی آنها را چنان هدایت می‌کنند که امروز در قضیه جهانشمولی همچون کرونا می‌توان ادعا کرد این مافیا در پیشبرد اهداف شوم خود موفق‌تر از خیلی‌ها عمل کرده است. در کشورمان آنطور که چند نفر از فعالان و صاحب‌نظران درمان اعتیاد در نقاط مختلف کشور می‌گویند تاثیر کرونا بسیار مشهود است، چه در میزان مصرف، چه در نوع مصرف، چه در رونق گرفتن بازارهای غیررسمی و حتی در بازگشت مجدد اعتیاد در کسانی که ظاهرا پرونده اعتیادشان بسته بوده است.

حکایتی که مافیای ناپیدا و نامرئی مواد مخدر آغاز کرد با همه‌گیری ویروس کرونا و ترس از ابتلا و مرگ، خیلی زود حکایت معتادان هم شد. سررشته این حکایت را عمال این مافیا به دست داشتند و تشویق به مصرف بیشتر ماموریت‌شان بود اما کسانی که با این سناریو هم‌داستان شدند مصرف‌کننده‌های دائمی و تفننی مواد مخدر بودند که کوشیدند وحشت از ابتلا و احیانا مرگ را با تشدید مصرف تسکین دهند. مرتضی خوشگفتار، کارشناسان درمان اعتیاد در قم به ما می‌گوید بعد از ورود کرونا به کشور با جماعتی مواجه شد که شور برشان داشته بود و فکر می‌کردند اگر مواد مخدر مصرف کنند کرونا نمی‌گیرند که این شور باعث شد آنهایی که تفننی سراغ مواد می‌رفتند به مصرف‌کننده‌های دائمی تبدیل شوند و در نتیجه میزان مراجعه تازه معتاد شده‌ها به مراکز درمان اعتیاد بالا برود. او می‌گوید: یکی از این مراجعان زن و شوهر جوانی هستند که قبلا در مهمانی‌ها و دورهمی‌ها گاهی دودی به بدن می‌رساندند اما بعد از ماجراهای کرونا و وحشت اولیه از بیماری هر روز مصرف کردند و مجبورند حالا برای درمان اعتیاد خرج کنند. افزایش مصرف مواد مخدر و ظهور مصرف‌کننده‌های جدید موضوعی است که محمد عبدخدا، درمانگر اعتیاد در تهران نیز به چشم دیده و در این چند ماه تجربه‌اش کرده است. او به ما می‌گوید: با این که هنوز هیچ پژوهش علمی تایید نکرده که مخدرها باعث کاهش ابتلا به کرونا می‌شود اما افزایش مراجعه افرادی که تا به حال تحت درمان نبوده‌اند و مصرف‌کننده جدید محسوب می‌شوند، نشان می‌دهد مافیا در رسیدن به اهداف کرونایی‌اش موفق بوده است.

تشدید گرایش به سنتی‌ها

تریاک با این که یکی از قدیمی‌ترین مخدرهای جهان است اما هیچ‌وقت از مد نیفتاده و با این که رنگ به رنگ مخدر صنعتی خوش رنگ و لعاب به بازار مصرف آمده اما تریاک هیچگاه جایگاهش را میان مصرف‌کننده‌ها از دست نداده. حتی کرونا با همه قدرتش نتوانسته این جایگاه را جابه‌جا کند که اتفاقا در این چند ماه رونقی نیز به بازار تریاک داده است، چه در قم، چه در تهران و چه در اصفهان و شیراز که ما پیگیرش بودیم. رابرت فرنام، کارشناس درمان اعتیاد در شیراز در گفت‌وگو با جام جم تایید می‌کند که مصرف تریاک بالا رفته، آن هم با صفت بشدت و بیشتر از نوع مصرف خانوادگی. رامین رادفر، پژوهشگر و درمانگر اعتیاد در اصفهان نیز که به استرس‌های معتادان و ترس‌شان از کرونا و بقیه مشغله‌های ذهنی‌شان اشاره می‌کند: تریاک را در زمان‌های پر استرسی مثل این ماه‌ها و این روزها بهترین انتخاب معتادان معرفی می‌کند. خوشگفتار نیز که راوی این حادثه در قم است می‌گوید: کرونا باعث شد قبح استفاده از مواد مخصوصا تریاک بریزد و خیلی‌ها به مصرفش روی بیاورند.

او می‌گوید: بسیاری از آدم‌های ساده، همان‌هایی که سراغ روغن بنفشه نیز رفتند به گمان این که تریاک گیاهی است و خطری ندارد مصرفش کردند و حتی با همین ذهنیت به مشتقات تریاک هم رو آوردند.

عبدخدا نیز که راوی اتفاقات کرونایی در حوزه اعتیاد در تهران است افزایش روی آوردن به مخدرهای سنتی را تایید می‌کند و علتش را همان تبلیغات ابتدایی می‌داند که مافیا، اعتیاد را مانع از ابتلا به کرونا معرفی می‌کرد.

اما این که چرا تریاک انتخاب معتادان است سوال ما از درمانگران اعتیاد بود. خوشگفتار در تحلیل این انتخاب می‌گوید یکی از ویژگی‌های تریاک و مشتقات آن سرکوب سرفه است، برای همین در اواخر قرن ۱۹ و آغاز قرن بیستم به مدت ۳۰ سال هروئین استنشاقی و خوراکی بهترین دارو برای درمان آسم بود و اکنون سال‌هاست در داروهای ضدسرفه نیز از کدئین استفاده می‌شود. او توضیح می‌دهد که این ویژگی یکی از علائم اصلی کرونا را که سرفه است سرکوب می‌کند و در نتیجه علائم ابتلا به این بیماری در مصرف‌کننده‌ها دیرتر بروز می‌کند، غافل از این که به علت تاخیر در ظهور علائم، مصرف‌کننده‌ها گرفتار نوع شدیدتری از کرونا خواهند شد. اطلاعات معتادان گویا زیاد است و از خیلی چیزها سردرمی‌آورند مثلا سابقه تجویز داروهای مخدردار برای بیماری‌های ریه. عبدخدا توضیح می‌دهد که در اِدم حاد ریه که در آن بیمار حس می‌کند در حال غرق شدن است یعنی حالتی شبیه کرونا، یکی از درمان‌های رایج تزریق آمپول مرفین است چون باعث بازشدن ریه می‌شود و از آنچه که این مساله علمی را معتادان با گوشت و پوست‌شان لمس می‌کنند برای حفاظت از خود مقابل کرونا به مخدرهای سنتی روی آورده‌اند.

بازار سیاه داروهای نگه‌دارنده

قیمت مواد مخدر مدتی است بالا رفته. می‌گویند به‌واسطه کرونا و بسته شدن مرزها، ترانزیت مواد مخدر نیز تحت تأثیر قرار گرفته و کاهش عرضه به افزایش تقاضا و درنتیجه بالا رفتن قیمت‌ها منتج شده. درمانگران اعتیاد نیز به‌واسطه شکل‌گیری این چرخه می‌گویند مراجعه به مراکز ترک اعتیاد افزایش یافته و مدتی است درمان اعتیاد برای گروهی از معتادان به‌صرفه‌تر از مصرف مواد شده است. نتیجه این که داروهای درمان اعتیاد قبل از کرونا بیشتر مورد توجه معتادان قرار گرفته، هم معتادانی که رسما در حال درمانند و هم معتادانی که خودسرانه مشغول درمان خود هستند.

درمانگرانی که ما با آن‌ها صحبت کردیم همگی یکصدا این دو پدیده را تایید کردند. رابرت فرنام می‌گوید در این چند ماه کرونایی، معتادان زیادی خودسرانه دارو مصرف کردند و اوردوزهای زیادی اتفاق افتاد. کاویان نیز توضیح می‌دهد بسیاری از معتادان تحت درمان به تشخیص خود دوز داروهای نگه‌دارنده را بالا بردند به‌طوری که برای دریافت داروهای خود زودتر از موعد مقرر به کلینیک‌های ترک اعتیاد مراجعه می‌کنند. رادفر هم با تایید این اتفاقات اضافه می‌کند مصرف بوپرنورفین و متادون به‌عنوان دو داروی نگه‌دارنده افزایش یافته که بخش بزرگی از آن نه به تجویز درمانگر که به میل معتادان برای مصرف بیشتر مربوط است.

تجربه عبدخدا، اما نشان می‌دهد در دوران کرونا آنچه بیشتر برایش تقاضا به وجود آمده، تنتور اپیوم (شربت تریاک) است با این توجیه از سوی معتادان که هم سد محافظی مقابل ابتلا به کروناست و هم قادر است استرس‌ها را کنترل کند. اما این که این متادون‌ها، تنتورها و بوپرنورفین‌ها از کجا و چطور با این وفور در دسترس معتادان قرار می‌گیرد، داستان کهنه‌ای دارد. داستان همان نشت داروهای ترک اعتیاد به بازارهای غیررسمی و خرید آسان این داروها که از گذشته تا امروز وجود داشته و تا به حال حل نشده است.

معتادان برای ورود به چرخه درمان رسمی باید دریکی از مراکز مجاز ثبت‌نام کنند و کلی مدارک شناسایی ارائه دهند و دوز داروها را نیز طبق نظر پزشک دریافت کنند که خوشگفتار معتقد است این مساله یکی از چالش‌های حوزه درمان اعتیاد و یکی از علت‌های مراجعه معتادان به بازارهای غیررسمی است.

البته سختگیری‌های مراکز درمان اعتیاد و درواقع تلاش آن‌ها برای پایبندی به پروتکل‌های درمانی نیز در گرایش معتادان به بازارهای غیررسمی دارو بی‌تاثیر نیست. هر درمانگر باید آن حجم از داروهای نگه‌دارنده را تجویز کند که نه موجب خماری و نه نشئگی افراد شود. اما در زمان‌های بحرانی مثل ایام کرونا که معتادان استرس‌های زیادی را تجربه می‌کنند و شاید هم احساس نیاز کاذبی دارند، مقدار بیشتری از نگه‌دارنده‌ها را میل می‌کنند که چون در اغلب مراکز به این خواسته نمی‌رسند راه بازارهای غیررسمی را در پیش می‌گیرند؛ بازاری که هیچ‌وقت از رونق نمی‌افتد و زیر سایه کرونا فربه‌تر نیز شده است.

زندگی+

بازگشت به اعتیاد

فرقی نمی‌کند با کدام کارشناس یا درمانگر اعتیاد در کدام از نقطه کشور همکلام شویم. با این که هرکدام از آن‌ها مشاهدات و تحلیل‌های مخصوص به خود را دارند، اما در قضیه کرونا و اعتیاد یک جمله است که همه‌شان به اتفاق تکرار می‌کنند؛ عود اعتیاد. در ماه‌هایی که با کرونا گذشت بسیاری از پرونده‌های افراد تحت درمان که در مراکز درمان اعتیاد بسته شده بود (یعنی سیستم آنها را به‌عنوان اشخاص پاک‌شده می‌شناخت) دوباره باز شد و به شهادت درمانگران اعتیاد حالا اینها در روزهای عود به سر می‌برند. بابک کاویان، کارشناس درمان اعتیاد از اصفهان ضمن تایید این بازگشت، این اتفاق را ربط می‌دهد به خانه‌نشینی‌ها و بیکاری‌های ناشی از کرونا و مشکلات اقتصادی برآمده از آن که فشارهای مضاعفی را بر مصرف‌کننده‌ها و افراد پاک‌شده وارد می‌کند که البته اگر پای عقل سلیم وسط باشد مصرف نباید دوباره اتفاق بیفتد، اما چون این قشر گرفتار الگوهای ناسازگارانه هستند، بار دیگر مصرف را از سر گرفته‌اند. سیف‌الدینی، درمانگر اعتیاد در کرمان نیز این عودهای مجدد را بیشتر از هر پدیده دیگری در این چند ماه تجربه کرده و می‌گوید خانه‌نشینی‌های کرونایی و تشدید مشکلات خانوادگی سبب شده هم میل به مصرف بالاتر برود و هم میل به بازگشت به اعتیاد شدت بگیرد.

چالش لو رفتن اعتیاد

از جمع‌هایی که همه دور یک بساط می‌نشینند و مواد مصرف می‌کنند اگر بگذریم، از آنهایی که می‌بینند عضوی از خانواده تن لاغر سیگار را خالی می‌کند و گل و حشیش بار می‌زند اگر حرف نزنیم، اگر از بی‌اعتنایی این عده نگوییم و برویم سراغ خانواده‌هایی که در آن‌ها هنوز اعتیاد و مواد قبح دارد، به خانواده‌های زیادی می‌رسیم که در ایام کرونا غافلگیر شدند.

آن‌ها دیدند که پدر، پسر یا دختر خانه اضطراب دارد و بی‌تاب است، دیدند عصبی است و لجبازی می‌کند، دیدند مدام با گوشی همراه ور می‌رود و حرف‌های پنهانی می‌زند. آن‌ها همه بی‌قراری‌ها را دیدند و همه را گذاشتند پای اعصاب خردی‌های کرونا و درد بی‌درمان ماندن در خانه یا گذاشتند پای از دست دادن شغل، جیب خالی، نگرانی از فردا و چیزهایی شبیه اینها.

کرونا اما در بی‌خبری این عده کار خودش را کرد، کرونا دست یک عده را رو کرد و نشان داد چه بسیار خانواده‌هایی که اعضای آن ظاهرا به هم نزدیکند، ولی بسیار دور از هم سیر می‌کنند.

اینها هرگز فکر نمی‌کردند معتادانی که این همه درباره‌شان حرف زده می‌شود در خانه خودشان هم باشند و مخفیانه دود کنند و بخورند و استنشاق کنند.

کرونا و خانه‌نشینی‌های اجباری باعث لو رفتن حجم قابل توجهی از اعتیادهای پنهان‌شده در کشور شد. این را نه فقط درمانگران اعتیاد که با این قضیه چند ماهی است رخ به رخ شده‌اند بلکه مسؤولان خط ملی اعتیاد کشور گزارش داده‌اند.

طبق گزارش این خط ملی، از بعد از شیوع کرونا خانواده‌های زیادی تماس گرفته و اعلام کرده‌اند از اعتیاد (به‌ویژه) فرزندشان بی‌خبر بوده‌اند و حالا که مطلع شده‌اند می‌خواهند بدانند با این فرد معتاد باید چطور مواجه شوند.

با اینکه لو رفتن ناگهانی اعتیاد، هم برای فرد معتاد و هم برای اطرافیانش فشار سنگینی است، با این که اغلب اینها مجبور می‌شوند به مراکز درمانی بروند و معلوم نیست این ترک‌های اجباری تا چه حد جواب دهد، اما چالشی که کرونا آن را رو کرد فقط اعتیادهای مخفیانه نیست، چراکه چالش بزرگ‌تر، اطلاعات ناچیز خانواده‌ها از اعتیاد و خصلت‌های آن است.

قریب به اتفاق خانواده‌ها از مواد مخدر فقط نامشان را شنیده‌اند و حتی طریقه مصرف آن را نمی‌دانند. تعداد بیشتری اما نمی‌دانند مواد مختلف اعتیادآور چه حالاتی در فرد مصرف‌کننده ایجاد می‌کند و تعداد به مراتب بیشتری از نحوه برخورد با فردی که گرفتار مصرف می‌شود، بی‌خبرند.

کرونا فقط اعتیادهای پنهانی در دل خانه‌ها را لو نداد بلکه از کم‌سوادی جامعه در مواجهه با پدیده اعتیاد نیز پرده برداشت، موضوعی که حتما علت عمق گرفتن بسیاری از اعتیادها و کهنه شدن این درد در جان خیلی‌هاست.

حق با شماست

info@jamejamdaily.ir

روابط عمومی: ۲۲۲۶۲۱۴۲

#بازگشایی- مدارس

جمعی از شهروندان:

مدارس از والدین بابت حضور دانش‌آموزان اجازه کتبی می‌گیرند. چرا؟ وظیفه مدارس آماده‌سازی محیطی سالم برای دانش‌آموزان است. با این اوصاف در صورتی که یك دانش‌آموز به بیماری کرونا مبتلا شود والدین اجازه داده‌اند و حق هیچ اعتراضی را ندارند.

#سرمایه- بورس

مهران از تهران:

با این وضعیت اسفبار بورس و ترس مردم از سرمایه‌گذاری، بهتر است دولت محترم از بازار سرمایه بیشتر حمایت کند و کمی از منافع خود عقب بنشیند.

#توسعه- بیمارستان

علیزاده از آمل:

با توجه به افزایش بیماران کرونایی در مازندران و عدم ظرفیت بیمارستان‌های این استان، امیدوارم وزارت بهداشت در توسعه و تجهیز بیمارستان‌های این استان تلاش بیشتری کند.

#جریمه- نقدی

فرجی از تهران:

تا وقتی که جرایم نقدی برای افرادی که پروتکل‌های بهداشتی را رعایت نمی‌کنند، لحاظ نشود، خطر مجدد شیوع ویروس کرونا وجود دارد.

#عزاداری- پروتکل

لسانی از تهران: امسال با وجود بیماری کرونا شیوه جدیدی از عزاداری را مشاهده کردیم، که بسیار جای تشکر و قدردانی از عزاداران و مسؤولان برگزارکننده را دارد.

#مدرسه- کرونا

جمعی از شهروندان:

با وجود اصرار آموزش و پرورش بر رعایت دقیق و سختگیرانه پروتکل‌های بهداشتی در مدارس اما خیال خانواده‌ها از این بابت راحت نیست. چه تضمینی وجود دارد که با گذشت زمان و عادی شدن موضوع، ضدعفونی شدن فضای مدرسه با جدیت ادامه پیدا کند؟ اگر چند هفته بعد رعایت پروتکل‌ها متوقف شود چه کسی پاسخگوی پیامدهای احتمالی خواهد بود؟

جوابیه

در پی درج پیامی در روز یکشنبه مورخ ۱۳۹۹/۰۵/۲۶ با عنوان «کمبود پارکینگ عمومی در منطقه ۳» رئیس اداره روابط عمومی شهرداری منطقه ۳ تهران با ارسال نمابری اعلام کرد: معاونت حمل‌ونقل و ترافیك با همکاری معاونت شهرسازی این منطقه آماده هرگونه تعامل با مودیان محترم به منظور احداث پارکینگ هستند.